

Acuma, nu-i mai puțin adevărat, nimeni nu mergea cu pretențiile pînă într-acolo încît să de ceară sătmărenilor o foarte nouă și foarte originală lectură a pieselor lui Caragiale, așa cum am văzut în ultima vreme că se poate. Ne-am fi mulțumit chiar și cu o interpretare tradițională, corectă și în spiritul lui „neea Iancu”. Dar văzîndu-i la lucru nu te poți împiedica să nu te întreb, oftînd, unde sînt bunele și tradiționalele noastre spectacole de altădată?

Ca prolog pentru spectacolul pe care l-a montat, regizorul Mihai Raicu folosește cunoscuta *Temă și variațiuni*. O idee bună, se pare că singura din întreg spectacolul. Dar și asta se chircește pînă la dispariție în lectura (!) morfolită în fața cortinei (ca la serbările școlare!). Lectură fără nuanțe, fără accente și fără haz, făcută de un actor al cărui nume nici nu e trecut în program.

Ambianța scenografică imaginată de Delia Ioanin e total inadecvată pieselor lui Caragiale. Într-un cadru oarecum fix pentru ambele piese, realizat prin dispunerea, la întîmplare, a unor enorme suporturi de ziare, peste care cad, de la pod, fișii de hîrtii cu titluri de scandal și o lampă uriașă, sînt așezate mobilele supradimensionate pentru *Conu Leonida*, dar de proporții normale pentru *O noapte furtunoasă*. Ce flagrantă inconsecvență! Dacă e un decor de „interpretare”, așa cum și-au dorit probabil regizorul și scenografa, atunci cum se împacă el cu puzderia de obiecte la dimensiunile lor reale, obișnuite? Și ce se va fi dorit prin această căznită hiperbolizare? Ridiculizarea pînă la grotesc a personajelor caragialești? Dar mai au ele nevoie de așa ceva? Nu sînt oare de o sublimă măreție tocmai prin micimea lor spirituală?

La Caragiale, nimeni nu disimulează. Leonida și Efimița, Jupin Dumitrache și Ipingsescu, Chiriac și Veta, Venturiano și Zita, toți, absolut toți, sînt de o sinceritate dezarmantă. Au principii etice dintre cele mai sănătoase, „fac” politică cu toată seriozitatea, e omenească și de înțeles frenetică lor aspirație la demnitate, respectabilitate, onorabilitate. Vorbesc și acționează ferm convins că oricînd și oriunde au „rezonul” lor. Tragedia e că toate aceste noțiuni și principii ajung la ei deformatate, neînțelese, mistificate. Comicul enorm își are geneza tocmai în divergența dintre ceea ce cred că sînt sau vor să fie și ceea ce sînt de fapt.

Dar spectacolul sătmărenilor caricaturizează fără rost, cu mijloace dintre cele mai deftine și nu o dată vulgare. Neîndrumați, nestruniți, actorii joacă gros, șarjază îndecent, au tot timpul tendința de a veni la rampă, se pierd în nesfîrșite schimonoseli și scălimbăieli. Conu Leonida e un idiot senil, iar Efimița (jucată în travesti de Dumitru Anghel) e de o vulgaritate respingătoare, precum Coana Manda în relatările-i fără perdea, prin bilciuri amărite. Jupin Dumitru

trache (Ion Anghel) se comportă ca un bulibaș de operetă, Chiriac pare o fante lîns și spîlcuit, iar Zita... o femeie din alea...

E greu de crezut că pot ieși spectacole absolut lipsite de haz, chiar și din comediele lui Caragiale. Mihai Raicu ne demonstrează că da. Scene antologice, precum lectura ziarului sau declarația de amor făcută de Rică Venturiano, replicile irezistibile ale lui Leonida și ale Efimiței erau jucate sau spuse pe scenă, fără ca publicul să le sesizeze, să reacționeze.

Doar Viorica Suciu, interpreta Vetei, a reușit să se sustragă „concepției” regizorale, dacă va fi existat așa ceva. Părea că l-a citit pe Caragiale, ceea ce e greu să-ți închipui despre ceilalți parteneri, că și-a înțeles eroina, trăîndu-i sincer și corect viața, dramele, pasiunile. Dar cu o floare...

În rest, se pare că regizorul a mizat totul pe libertatea lăsată actorilor, în speranța că ceva tot o să iasă. Iar ei au făcut tot ce-au vrut, au crezut sau au putut. Însă ceva mai rău nu cred că s-a mai văzut vreodată. Nici măcar la amatori.

N. C. Munteanu

TEATRUL DIN TG. MUREȘ

SECȚIA ROMÂNĂ

Ciudată este această fascinație a unitului, care blochează uneori deopotrivă judecata critică și subiectiva reacție de gust! Oricum, e singura explicație pe care o găsesc gestului unei bune trupe de teatru, cum e cea de la Tg. Mureș; după ce ne-a oferit anul trecut mari satisfacții artistice cu *Dansul sergentului Musgrave* și cu *Acești îngeri triști*, iată că acum alege pentru turneu piesa americanului Frank Gilroy, *Cine-l salvează pe Albert Cobb?*

N-am făcut cercetări precise asupra datelor de apariție, dar piesa ține în mod evident de familia spirituală a scrierilor lui Edward Albee; unele obsesii sînt comune cu celebra *Cine se teme de Virginia Woolf?*; dar asemănările se opresc la intenție, nu ajung pînă la realizarea artistică — lipsește suflul revelației.

Două cuvinte despre subiect, întrucît piesa e puțin cunoscută. În casa cuplului Cobb, ce se chinuie de ani de zile împreună, și unde sentimentele — cîte vor fi fost, — au murit de mult, urmează să sosească vechiul

Victor Strengaru (Albert Cobb) și Maya Indrieș (Helen Cobb) în „Cine-l salvează pe Albert Cobb” de Frank Gilroy.

prieten și camarad de arme Larry, care pe front i-a salvat bărbatului viața, cu riscul propriei vieți. Cu riscul și cu prețul ei — reiese în cele din urmă, pentru că rana primită atunci îl duce întrucâtva la moarte. Vizita, după ani de despărțire, are drept scop să-l împace cu sacrificiul făcut, să i-l justifice prin imaginea familiei fericite. Dar copilul e un monstru, soții se urăsc și se înșeală, prietenul e un ratat și un laș. Gestul eroic a fost o prostie, o viață splendidă, izbutită, a fost înșelată pentru a răscumpăra una inutilă. Consecințele actelor noastre sînt incalculabile, răul poate rodi și dintr-o faptă unanim recunoscută ca bună, deci nu există fapte în sine, ci numai arbitrarul lanțului de urmări posibile... Nu i se poate contesta acestui unghi de vedere o oarecare originalitate dramatică; dar e totuși prea puțin pentru a susține piesa. Orizontul ei e atât de îngust încît devine sufocant, adevărurile și minciunile sînt la fel de meschine, durerea purificatoare e absentă, înlocuită cu o răutate sicitoare, fără miez. Nici o valoare nu rămîne curată, nimic nu e sfînt, nici chiar viața omenească — totul e tocat mărunț și amestecat de-a-valma. Mizeria condiției umane lăsa un pahar cu bere, iată o descoperire căreia i-a trecut timpul, chiar dacă totul e aureolat de prestigiul unui premiu — Village Voice Off Broadway.

Regizorul Eugen Mercus și scenograful Vladimir Popov și Diana Ioan au tratat alegerea făcută cu toată seriozitatea. Prin culoare, prin dimensiuni, prin linia obiectelor, prin plantație, decorul materializează atmosfera sordidă, îmbibată de reciproca antipatie a locatarilor. Desfășurarea spectacolului este condusă logic și consecvent, cu evidentă grijă pentru detaliu, fiecare atenție regizorală transpare în jocul actorilor, răspunzînd unei motivații stricto: mișcarea, gestul, tonul sînt astfel articulate încît te simți ospitat — în special în cazul Mayei Indrieș și al lui Victor Strengaru — să reconstitui rînd cu rînd „caietul de regie”. Dar e o transparență prea școlărească, asemănătoare executării mecanice a unor indicații luate separat; ceva lipsește care să dea viață personajelor, poate puțină spontaneitate, puțină căldură... Altfel, Maya Indrieș și-a dozat fin intonațiile casante, a fost inteligentă, limpede, pe cele cîteva coordonate înșelate ale rolului; iar Victor Strengaru a exploatat la maximum variațiunile pe tema agitației într-o cușcă zăbreliată. Mai puțin exact decît partenerii, Mihai Gingulescu n-a fost însă mai inspirat; un soi de rezervă, de timiditate întoarsă în afectare îl împiedică uneori să treacă pragul sincerității în joc. O siluetă de gheață a schițat Lidia Roșca Marinescu; iar într-o apariție de un minut, Dan Bubulici a reușit să fie atât de dezagreabil încît toată lumea s-a trezit din amorțeală pentru a se întreba „de ce?”

Sigur că problema acestui spectacol și a altora din aceeași categorie nu sînt „punctele” în plus ori în minus marcate de unii sau alții dintre actori, ci rostul, sensul pentru care se angajează puterea creatoare și efortul. Dar aceasta nu e o întrebare căreia să-i poată răspunde critica; numai artiștii înșiși o pot face. Se pare că, deocamdată, există încă, dintre spectacolele noastre, un procent fatal de „teatru zadarnic”.

Constantin Pop

TEATRUL DIN ORADEA

SECȚIA ROMÂNĂ

Afișul turneului Teatrului de Stat din Oradea (secția română) a stîmnit interesul publicului bucareștean prin trei titluri, care reunite, mărturisesc angajare în cultură și decizie pentru o bună ținută artistică.

În adevăr, Teatrul din Oradea, nu a căutat cu orice preț reușita facilă; și-a concentrat atenția și forțele artistice în jurul unui pro-